

Szerkesztőségi iroda:

Dobay János könyvnyomdája,
saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor könyv-
árus üzlete,
főter, Prág-ház.

BÉKÉS

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetések felvételnek Gyulán Winkle Gábornál és a szerkesztőségnél. — Díj: 50 szóig egyszeri hirdetésnél 60 kr., 100 szóig 1 frt., kétszeri hirdetésnél 25%, háromszori hirdetésnél 50% elengedés. — Nagyobb hirdetéseknek méltányos ár-elengedés. — Nyiltér Garmondsora 10 kr.

Megjelen
hetenként egyszer,
minden vasárnap.

Előfizetési díj:

Három óra . . . 1 ft
Hat óra . . . 2 ft
Kilenc óra . . . 3 ft

A szédelgések korszaka.

V.

Figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy a „szédelgések korszaka“ című cikkünket ne hagyják olvasatlanul. Komoly, megfontolandó dolgok vannak ott megírva. Vajha elhathatnának azok egész a miniszter-padig! —

Nem egyszer hallottuk már az országházban emlegetni: „ha azt akarjuk, hogy az ország ki és befelé erős legyen, a nép anyagi helyzetén kell segíteni.“ — Igen, mi is azt tartjuk, hogy mindenek előtt a nép legyen anyagilag erős, akkor erős lesz a király, szilárd a kormány, hatalmas az egész ország. Csakhogy — fájdalom! — ez nincs úgy. A nép anyagilag nem csak hogy nem gyarapodik, sőt inkább süllyed. A katona-rendszer a munkás kezeknek nem csak hogy százszereit vonja el a földmunkától, hanem miatta még az adóteher is folytonosan növekedik, és milliomokat vesz igénybe, és azt okozza, hogy a nyereszkesdők töké a földmivest is megfojta fojtani, mint már megfojtotta a középosztályt. A tisztviselők száma napról-napra növekedik, és szintén milliomokat vesz igénybe épen úgy, mint a Baehrend-szer alatt. Már most, ha számíthatjuk, hogy mily summát ragad ki a nép kezéből még a szédelgési corruptio is, ha számíthatjuk azon milliárdokat, melyeket bankárok, pénztözsérek, nyereszkesdők gyárosok, az állam kis és nagy lutrija, és több efélék — a társadalom minden

osztályától kicsikarnak, mondok ha ilyen és hasonló pénzüzerkedésből eredt zsarolásokat az állam által a néptömegre rótt rendes adókhöz számítjuk: lehetetlen hogy a nép s így az ország is anyagilag gyarapodjék, mert a teher utóvégre elviselhetlenné válnán, levét egykoron azok fogják meginni, kik azt előidéztek. — Az elfogulatlan szemlélő ez iránt nem lehet többé kétségben; csodálatos azonban mégis, hogy az ilyen műveleteknek fonák voltát éppen azok nem látják, éppen azok nem ijednek meg rajta, kik hivatva volnának még idején e bajt orvosolni. Nem látják, hogy a strike-ok napi rendszer vannak, a drágaság nem szűnik? Nem látják, hogy a kivándorlás ijesztő mérveket ölt? Nem látják, hogy a törvény és adórendszer által igazságtalanul pártfogolt nagy töke lassankint már a földmivest is proletáriussá teszi, s városokba kergeti napszámosnak vagy gyári munkásnak! Mondtam már előbbi cikkemben, hogy nem sokára megérjük azon időket, midőn a társadalom csak néhány milliomosból, s a koldusok milliósából, bankárokból, nyereszkesdők gyárakból, és proletáriusokból fog állani, — És mégis némelyek azt akarják velünk elhitetni, hogy emelkedünk. Igaz, hogy a főváros szépe, s egy óra alatt halad annyit, mint máskor egy év alatt. Az is igaz, hogy actiákra épített gyáraink és gőzmalmaink is vannak, és még most is nagy mérvben szaporodnak, csak aztán ren-tirozzák is magokat; de én attól tar-

tok, hogy a rosz kezelés, csalás, áru-cikkeik hamisítása, a rosz gabona termő évek stb. miatt üzletük nem igen fog megfelelni a kellő és óhajtott forgalomnak, s így oda juthatnak, hogy az egész etablissement-et utóvégre is az úgynevezett „nagyotkék“ fogják elnyelni. Továbbá az is igaz, hogy vasutaink bámulatosan szaporodnak csak hogy mellék- és országutaink olyanok, melyeken szaporodó vasutainkhoz hatolni nem lehet. Az is igaz, hogy pénzintézeteink már oly mérvben szaporodnak, hogy alig férnek meg egymástól, s mindezt senki sem tudja, honnét jön; hisz általános a panasz, hogy pénzünk kevesebb van mint valaha, csak az adósság növekszik oly arányban, minőről néhány év előtt álmodni sem mertünk. Szóval a tömérdek vállalat, az a roppant sürgés-forgás, ama szokatlan látvány, gyaníthatni enged, hogy a közönséget igen sokan csalják. A „Geschäft“ a „Schvindlerei“ országos. Így lesznek tüzerkedés tárgyai végül nem csak a sorsjegyek, részvények, s az állam kötvények couponjai, hanem kissé nyomott áron maga a jellem, a hazafiság, az erkölcs és becsület is. — Így aztán a társadalom következetes és rendszeres tönkre jutását elősegítették azok, kik hivatva lettek volna azt még idején megmenteni. — A hiba nem a tájékozatlan népen mulik, hanem azokon, kiket a nép maga helyett oda-küldött az országházba, hogy ott érdekét képviselje, védelmezze; a sorsjegyekkel, részletekkel, szóval bármi-

féle kis és nagy lutrival való rendszerezett szédelgését a bankároknak ne vegyék tudomásul, hanem haladéktalanul irtsák ki. A biztosítótársaságokat pedig kívül és belül a nyereszkesdők viszketegegtől tisztítsák meg, illetőleg reformálják akképpen, hogy a kormány is időnként betekinthessen azok külső és belső szervezetébe: azokat a sima alakú szédelgőket és csalókat pedig nem mondok hogy felakasszák, hanem 10 éven át minden hónapban legalább is 50 botot verjenek rájuk. Aztán a militarismus által ne vonják el a nép színt a földmunkától, hanem sorozzák be az ingyenélő heréket, csavargókat, a sima alaku csalókat, és dressirozzák azokat fegyver alá és állítsák az ágyu és puska-golyók elibe. — Továbbá az időszaki sajtó, mely szintén hivatva van a nép és közjó érdekében működni, vegye elő a bankárok üzleti szédelgéseit, és ostromolja azokat mindaddig, míg csak meg nem szűnnek részleteik terjesztésével. A szerkesztők világossá tegyék a közönséget, vajjon nemzetgazdasági szempontból helyes-e a sorsjegyek vásárlása? Szóljanak a dologhoz minél többen! Én örülni fogok, ha valaki eddig elősorolt nézeteimet megczafolja. Szóljanak azok, kik eddig részint sorsjegyek, részint biztosító intézetek által már rászédettek; és a visszaéléseket tegyék közzé a napi lapokban! —

Bártol J.

TÁRCZA.

Theschedik Sámuel, egykori szarvasi evang. papnak önéletírása.

Ötven esztendősi papi hivatalának alkalmából írva 1817. deczembertől 1819. marcziusig.

Hátrahagyott német kéziratából fordította
Zsilinszky Mihály.

(Folytatás)

A fejedelemnek ezen magas kitüntése által felbátorodva; az égnek az egymásra következett száraz évek alatt kertemben tanusított bő áldása folytán felbuzdítva; és az istennek további kegyelmében és gondviselésében bizva — tíz évi kísérlet után elhatároztam magamban, hogy intézetemet nyilvános tanintézetekkel fogom összekapcsolni, annyival is inkább, mivel erre az egyháznak tekintélyesebb tagjai által felszólítottam.

Az első vizsgálatok a szarvasi evang. paplak melletti kertben tartattak. Midőn 1784-ben egy császári lovas regement szállásolt Szarvason, és a vizsga a kertészi tárgyakból a papi kertben néhány katona tiszt jelenlétében tartatott, ezeknek egyike azt a megjegyzést tette, hogy minek tenyészsen a katona gyümölcsfákat, mikor ugy is bizonytalan, ki fogja gyümölcsét élvezni? Erre Theschedik Terézia leányom, ki 21 éves korában halt el, azt felelte: tiszt urnak ilyen kérdésre felel egy öreg siléziai paraszt ember H. S. „Sophia utazásában“. Elő hozta a könyvet és oly nyomatékmal olvasott belőle, hogy a tiszték mind elcsudálkoztak rajta.

Éljen! Éljen! kiáltottak a tiszték...
Az ezen vizsgánál tapasztalt lelkesedést nem lehet leírni, azt csak érezni kell.

Hogy azonban a t. olvasó közelebről megismerkedhessék az intézet szellemével és a nyilvános gyakorlati gazdasági és ipariskolám által felmutatott eredménnyel, erre nézve álljanak itt a következő adatok, melyekből a nevelésnek és nemzetgazdasátnak minden elfogulatlan ismerője meggyőződhetik az ily iskolák hasznos voltáról.

A gyakorlati gazdasági és ipariskola.

Magyarországon általában elfogadott azon nézet, hogy a szikes föld nem mivelhető, a fentebb említett módon harmincz esztendőn át tényleg megczafoltam; mert 10—12 ezer különféle fajta fát neveltem rajta részint magból részint vadon felöltött s rendbe ültetett csemetékéből; azon felül s mesterséges kaszálónak hasznos voltát hat- és hétszere kaszálás által bizonyítottam be; hat tavaszon át 11 mázsa selymet természettem és dolgoztattam fel kis iskolás leányokkal, és a magyar ipar ezen új ágának hasznos és gyakorlatias voltát az abból készített szép és jó csikos francia szöveteken láthatólag megmutattam.

A luczerna magból már 1788-ban nyolcz mázsát kaptam. Ezen termény a következő években csak a kertben 17 mázsára rugott, a többi földeken pedig, némely szarvasi lakosoknál már meghaladta a 90 mázsát. Sőt, a mi több, a luczernamag az egymásra következett három száraz, de épen azért ezen cikkre kedvező esztendőben kétszer ért meg egy nyáron, mi által ezen gazdasági cikknek leghasznosabb, s a magyar éghajlatnak legkedvezőbb volta fényesen bebizonyult.

Ugy szintén sok kísérlet után az is bebizonyult, hogy az istállózás, gyümölcs- és egyéb fák nevelése, méh és selyembogár tenyésztés, eleven sövény és mindezeknek egyszerű felhasználása nálunk is lehetséges.

Az iskolás gyermekek négy hét alatt három mázsa tőpetet készítettek a szegények számára; két kerékű rokkán megtanulták, hogyan kell lenből vagy kenderből egyszerre két fonalat fonni; végre pedig gyakorolták magokat a magyar kecske és juhgyapju feldolgozásában, ugy hogy szöveteik vetekedett az úgynevezett „Serge de Nimes v. Serge de Mome“ nevű kelmékkel. Mindezt istennek segítségével eddig saját költségemen, 5523 forint hoztam létre.

Minthogy azonban az ily tényekkel magát ajánló könnyű gyakorlatias tanmódszerem sokaknak tetszését megnyerte, és a téli hónapokban 900-nál több jelentkező kisebb és nagyobb tanítvány nem fért többé az épületbe; minthogy az intézetnek magas pártfogói és barátai bővebb ismeretét kívántak magoknak szerezni ezen, a maga nemében egyetlen magyar intézetről, melynek alapítója meg volt győződve arról, hogy a kész mű nagyobb hódításokat tesz, mint a készülő félben levő: azért elhatároztam magamban, hogy a már régóta készen álló, és az 1791-ki nevelészet és gazdasági czélu utazásomban az elismert tekintélyű góthai Beckerral, snep-fenthal Salzmannel, jeni Schützel, erlangeni Seilerrel, kupferzelli Mayerrel és a pozsonyi Sztrecskóval közölt és mindezek által helyeselt tantervemnek legalább vázlatát be fogom mutatni a nagy közönségnek.

Ezen gyakorlati gazdasági és ipariskolának eszméje abból állott, hogy benne a paraszt és polgári gyermekek, nem szerint elkülönítve, ugy szerezzék meg a minden tekintetben szükséges real ismereteket, hogy a mellett elég gyakorlati ügyességgel bírjanak a megszerzett tárgyszeret az államélet különféle viszonyai között helyesen alkalmazni. Quem te Deus esse jussit, qua in re tu locutus es, hoc disce, hoc age!

Terve szerint a felső emeleten a tanárok laktak, a földszinten tanterem és dolgozó szobák valának a hozzájuk tartozó rakhelyekkel együtt, mely utóbbiak egyszersmind számoló, író és rajziskolák is voltak.

Mig az első osztálybeli tanulók a tanteremben tanultak, addig a többi osztálybeliek a dolgozó termekben és a rakhelyeken voltak elfoglalva. Azután az első osztályt felváltotta a második, majd ezt a harmadik s így tovább. A folyosó oly munkák számára volt berendezve, melyek nagyobb zajjal jártak, vagy melyeknek több tér kellett, pl: az esztergályozás, gyapju osztályozás, tisztítás stb.

Az iskola alapját az eddig föl nem használt emberkezek és emberfejek képezték a részint ismeretlen részint fethasználatlan hazai termények körül; továbbá az én egész családomnak és vagyonomnak felhasználása ezen termények nemesítése, feldolgozása és terjesztése körül.

A tudományokat a körülmények szerint, különféle tanítók adták elő. A kisebb gyermekek az olvasó könyvet használták; a nagyobbak, t. i. a seminaristák és gyakornokok tanulták a földrajzot, természetrajzot, természettant, az emberi test ismeretét, a dietikát, polgári építészetet, rendőrséget, pénzügy és kereskedelmi tudományt, technológiát, gazdaságot, chemiát és nevelést. Félreértés kikerülése végett olvasd a „Landmann“, 65-ik laptól kezdve.

A végzett munkák sajtáságai és különös meghatározásai:

- a) a tavaszi időszakra,
- b) a nyári időszakra,
- c) az őszi időszakra,
- d) a téli időszakra,
- e) egész évre,
- f) minden rendűek számára,

Hazai ügyek.

— Országgyűlés nov. 4-én. A szünidő letelte után első gyűlés lévén, elnök üdvözlő az egybegyűlt képviselőket és előterjeszti az időközben beérkezett kérvényeket, melyek között meggyőzően vonatkozó kettő lévén, egyike az idejé rosz buza termés folytán kért adóelengedések kedvező elintézése iránt, másik pedig a megye felirata a megyei kiadásoknak minden levonás nélküli fedezése iránt; az összes kérvények a kérvény bizottsághoz utasítottak. — Elnök bemutatja ezután Kondorossy György újvidéki, Patay István hajdu-szoboszlói, Horn Ede vágyújhegyi és Német Albert hódmezővásárhelyi újonnan megválasztott képviselőket megbízó leveleit. — Elnök előterjeszti, hogy Orbán Balázs és Ugron Gábor udvarhelyszéki képviselők megválasztása ellen kérvény adatott be. A kérvény mint elkésett visszautasított. — Irányi Dániel interpellációt intéz a közoktatásügyi miniszterhez az iránt, szándékozik-e a vallás szabad gyakorlatáról és a hitfelekezetek egyenjóságáról még ezen ülésszak alatt törvényjavaslatot benyújtani; továbbá az igazságügyminiszterhez az iránt: szándékozik-e a polgári házasság behozatala iránt még ezen ülésszak alatt törvényjavaslatot terjeszteni elő? Közöltetnek az illető miniszterekkel. — Tóth Vilmos belügyminiszter bemutatja a Buda és Pest városok törvényhatósága alakításáról és rendezéséről szóló t. javaslatot. — Pauler igazságügyminiszter pedig a telepítvényesekről szóló törvényjavaslatot bemutatja; kinyomatnak és az osztályoknak kiadatnak.

Teendők.

II.

E lapok mult számában a község céljairól szólva, első helyen a tanítási célt említém. És valóban nem is lehet valamely községnek előbbreváló célja, nem lehet kivált hazánkban, hol különösen e téren három százados mulasztás szomorú jelenségei ösztönzőleg is arra kényszerítenek, hogy legjobb tehetségeinket s vagonunkat lankadatlanszorgalommal, és a nép s általa a hazajóvoltát elősegítő megalkató jó akarattal párosítva, igyekezzünk e téren odajutni, hogy a mívelt Európa nagy mezején senkiesem mutathasson ránk gúnyosan: ime épen e hely a terméketlen szik.

Trefort Ágoston a mai közoktatásügyi miniszter mondá: hogy hazánkat csak az iskolák és vasutak tehetik nagygyá. Valamely állam jólétét mindenkor a szellemi s anyagi

állapot hőmérője mutatja. — Az anyagi jólétet helyesen folytatott s általánosan elterjedt ipar, kereskedelem és földművelés, s ezek életének, vagy legalább virágzásának feltételei: a vasutak eszközlők, mint meganynyi életterek s mozgatók. — A szellemi élet megteremtője s fejlődésének feltételei pedig: az iskolák.

A legkezdtelegesebb államokban minden esetre az anyagiak műveltetnek inkább, ezek lévén a megélhetés nélkülözhetlen feltételei s csak midőn az anyagiak művelésében oda jutottak, hogy a lét biztosítva van, akkor kezdik a szellem művelését. — Mig oly államokban, hol a szellemi műveltség az ipar, kereskedelem s földműveléssel körülbelül egy szinten áll, mindig inkább a szellemi résznek kedveznek, a tapasztalás igazolásaként ez az anyagi állapotot mindig a saját színvonalára törekedvén emelik.

Hazánk igaz, hogy nem tartozik az előbbi államok sorába, nem kivált már ma, hanem, hogy a jólétnek még bizonyos fokáról is messze állunk, azt mindnyájan sajnosan érezzük.

Iparunk kereskedelmünk s földművelésünk a megélhetést lehetővé teszik, de „nem csak kenyérről él az ember.“ Most már a szellemi művelésén parkodjunk, iparkodjunk pedig oly formán, hogy ez által anyagi jólétünket is teremtsük meg annyira, hogy a lét biztosítása mellett legalább valamit meg is gazdálkodhassunk a mielőbbi ismét a szellemi bővebb kifejtésére tehesünk alapítványt.

Megyénk iskolaügye a hazában a statisztikai adatok szerint elég kedvezőnek mutatkozik, a mi mindenestre hízogó lehetne ránk, ha az általános műveltségi kimutatás azt nem mondaná: hogy a 15 millió lélek közül csak 3.900.000 tud írni és olvasni.

Kedvezőnek mutatkozó iskolaügyi állapotunk tehát csak annyit jelent, hogy a végtelenül hátramaradtak között az első sorában állunk, — s így fogva fel a dolgot — amint van — bizony nem sok hízogó van a mi kedvezőnek mutatkozó iskolaügyi állapotunkban. Hanem mégis jobban van így, mintha épen a hátulások között volnánk.

Iskolaügyünk ez aránylagos kedvező állapota részint földünk áldott termékenységének, részint kedvező népességi viszonyunknak folyománya. Földünk termékenysége anyagi állapotunkat tükrözteti, nemcsak, hanem a felesleget az iskolákra is jut, a kedvező népességi aránynál fogva pedig (megyénk a viszonylagos népesség tekintetében 7-ik a hazában) az iskolák járók száma szintén előnyösen tünteti fel iskolaügyünk állapotát, de mindig csak aránylag.

S ki ez állapotokat városunkban csak megközelítőleg ismeri is, szomorú következtetést vonhat magának a még nálunk is hátrább állók iskolaügyeire.

Jelenben fennálló iskoláink sem rendszerükben, sem számukban nem felelnek meg igényeinknek; továbbá nélkülözük a törvény értelmében vett felsőbb népiskolát, végre még mai nap sincs polgári iskolánk. S míg ez így marad, maradunk mi is a régié, sőt azok sem, mert maradásunk mai nap már egyenlő a bukással.

Mint község megyei gondnokság alatt állottunk, e gondnokság működéséről már többször volt alkalom szólani. — S vajjon e gondnokság figyelme kiterjedt-e valaha legalább az iskolai ügyek emelésére? Határozott nemmel felelhetek. Csabán igaz, alapított egy leánynevelde, de nem a megyei gondnokság működéséből, hanem ügybarátok buzgalomból. — A megye magától nem csak semmit nem tett, de sőt a törvény határozatát is mellőzte.

14 község van megyénkben, melyekben ma már felsőbb népiskoláknak kellene lenni, s bizonyára legalább 5, hol egyszersmind polgári iskoláknak. — S a megye, a törvényhatóság, mit tett a törvény végrehajtása érdekében? semmit; városunk kiskorúságában, kiskorú fejjel szintén nem tett semmit, a tanfelügyelő pedig segített a megyének és városnak. — Így természetesen hiában van megalkotva a törvény, hiában biztosítva szellemi életünk haladását, ha nincs ki végrehajtsa.

Már pedig valamely állam hatalmának alapja csak az iskolákban van. — Ott van a kis Schweiz, műveltsége előtt meghajlik az öt földrész, — Anglia s Észak-Amerika közt bíráskodik, pedig összes lakossága, nincs annyi mint Londoné magáé. — Ott van a rengeteg Oroszország, majdnem 500-szor annyi területtel mint Schweiz, s csak alig foglal helyet a nagyhatalmak közt, s hogy megálhassa helyét, most a legnagyobb költséggel s szorgalommal szervezi s szaporítja iskoláit. — Az utolsó porosz-francia háború bámulatos eredményeit, mint akkor szerették mondogatni, a német tanítók vették ki, — s nincs is különben.

Az iskolák nálunk, mint tudjuk, felekezetié, s épen ez egyik főtenyezője a jelen állapotnak. Nem akarok anathemat mondani a felekezeti iskolákra, s életre valóságukat sem vonom kétségbe, hanem, hogy haladásunkat az iskolák felekezeti jellege nagyban akadályozza, azt a ragyogó ékesszólás sem cáfolja meg. Elmondom, miért.

Az egyes iskolák igazgatását a presbyteriumok viszik. S kikből áll e presbyterium? Tisztelet, becsület, de épen e presbyteriumok

ismerete mondatá velem a fentebbieket, hogy felekezeti iskolák mellett nem fogunk haladni. Ily igazgatás mellett a községi iskola is csak tengődnék.

A szűkhatáru látkör, azon műveltségi fok hiánya, mely képtelenné tesz felfogni a hivatás nagyszertiségét s a tanügy véghetlen fontosságát, a szakismeret nélkülözése, ebből folyólag a mutatkozó hiányok s szükségletek fel nem ismerése, valamint a helyes igazgatás fogalmának hiánya s az értelem korlátoltsága még eredményeket nem vívott ki sehol, soha. Tisztelet a kivételeknek, ha talán egy kissé élesen szólók is, semmi esetre sem nagyítok a szomorú valóság ismerete mondatá velem ezeket, és annyi mulasztás s kislélekü érdektelenség mindennapos jelenségei melyek kárpótlását csak is egy sebb, boldogabb jövő reményében kereshetjük.

Es itt az idő, itt kell már lennie, hogy a sebb jövő alapjait letegyük. Elég volt már a halasztás, mulasztásból és semmit tevésből, — a munka ideje eljött, dogra! vagy mint életképtelen tuuya nép további süllyedésünkkel közeledjünk vesztünkhez. E két út áll előttünk csupán.

Midőn városunk polgársága a rendezett tanács forma mellett nyilatkozott, ezzel azt mondá ki, hogy haladni akarunk. Ott kezdjük tehát a műveletet, hol a szükség legégetőbb: az iskolák rendezésén.

Városunk érdeke kívánta a rendezett tanácsformát s e forma leendő képviselőitől megvárja, követeli, hogy legfőbb és sürgetőbb teendői közé sorolandja: a népoktatási törvényt végrehajtani, s e törvény értelmében városunk igényeinek megfelelőleg egy helyes alapul szolgálható felsőbb népiskolát felállítani, még pedig községi felügyelet alatt. — A sajtó és értelmiség feladata leendő, hogy a város képviselőinek segédül állván a legszélesebb körű igazgatással fogja a véleményeket a községi felügyelet hasznos és előnyös voltáról meggyőzni. — S itt a feladat csak félig leendő megoldva, a megállapodás csak egy polgári iskola teljes felállításával s felszerelésével történhetik.

Ez egyik főfeladata az életbelépendő rendezett tanácsnak, s városunk érdeke mulhatlanul megkívánja a feladat helyes és teljes megoldását.

Kratochvill Gyula.

Az iparról az iparosoknak.

Az oly nagyfontosságú de magok az iparosok által is alig méltányolt, vagy felfogott iparos ügyek rendezésére névze ohajtok egyet mást elmondani. Ösmerem jól azon közönyt,

hol behatólag van leírva 50-ik sz. a. ily címmel: „Entwurf einer practisch-oekonomischen Industrie-Schule für Szarvasch und die umliegende Gegend in Nieder-Ungarn.“ (Polytatjuk.)

Őszszel.

Hervadó, sárguló fa-lombok
Fedezetek be engemet!
Hervadatok úgy hívja, vonja,
Megtépett, fájó lelkeket.
Ti voltatok leghűbb barátim
Merengésem szép perciben —
S im most az őszi fuvalomra
Ti nektek hullni, menni kell!..
S ti mentek, hulltok, türve némán
Mit a vézet reátok irt —
És nem kerestek, gyáván esdve,
Hervadatokra balzsam irt.
Hisz álmotok lesz sebb jövőről,
Mely beteltek mentül előbb —
Hisz tudjátok, hogy új tavasz jó:
Vidám napsugár, enyhe lég.

Ah! új tavasz... zengő madárdal,
Boldogság édes mómora...
Mélyen szakgató szenvedésre
Feledés könnyű fátyola...
— Szeliden tüdő, néma lombok,
Ti köztetek ne érzerem?
Hogy hervadásban, búban, gyászban,
Mélység előtt a roskadásban,
Gyöngéden át fog a remény. — — —

Sipos Soma.

g) bizonyos szükségletek szerint. Mindezen munkáknál idő és körülmények határozták meg az eszközök kellő alkalmazását.

Ezen iskola hasznai valának.

I. a tanulóra nézve, amennyiben

a) testi erejüket és

b) lelki képességeiket fejleszté

c) ártalmas ösztönöket csillapítá, a restséget, unalmat, káros egyedüliséget, haszontalan idővesztetést, erkölcsrontó fecsegést, játékoságot, veszekedést, féktelenséget, illetlenséget, sőt önfertőztetést és más bűnöket eltávoloztatá.

d) az iskolai időnek, ifju erőnek, tehetségnek, képességnek, hasznos ismereteknek, szabad időnek és mulatságoknak illő felhasználására buzdítsa.

e) az egész természeti, erkölcsi, keresztényi és nemzetgazdasági nevelést előmozdít.

f) különféle egyes különös körülményeket illetőleg;

g) szabados dicsvágyat ébreszté arra nézve, hogy a tanulók másokat a tanulásban tulszárnyaljanak, és példát adjanak a jobban.

II. A tanítókra és tanítóknak nézve.

III. A szülékre, különösen szülők nélküli árvákra, koldusgyermekre és elhanyagolt nevelésű gyermekekre nézve, akiknek ugyan vannak szüleik, de akik nem törődnek velök. Lásd Fellenbergs Briefe von Hofarzt im J. 1773. IV. Heft S. 37. u. folg. bis 99.

IV. A felsőbbre, a fejedelemre, az államra, a közönségre, a hazára és az összes emberiségre nézve.

V. A mezei gazdaságra, a használatlan földekre és terményekre, különösen pedig a felhasználatlan gyermek-erőre nézve.

Ezen gyakorlati gazdasági és ipariskolában a különféle gyermekekhez képest több mint hatvanféle munka végeztetett, de nem egyszerre, hanem lassan egymásután idő és körülmények, lelki testi képességek, hajlam és kedv szerint; tehát a gyermekek nem terheltek, nem osztatott ki nekik egész napi munka, hanem csak akkor alkalmaztattak, mikor arra leginkább alkalmasoknak látszottak. És e munkák mindig a helyi körülményekhez voltak szabva, s oly tárgyakra szorítottak, melyek mellett legtöbb érdek volt, amennyiben vagy magoknak a gyermekeknek, vagy szüleiknek, vagy más embertársaiknak és a hazának használtak vele, s egyúttal a hazai termények ügyes felhasználásával az állami kormányrendszert is előmozdították.

A munkák úgy voltak beosztva, hogy a gyermekek minden évszakban el legyenek foglalva, hogy a szükséghez képest, különösen a földnek jobb művelése és hasznosítása az iparnak felvirágoztatása, gyárak emelése és a kereskedelemnek nagyban való megmozdítása eszközöltesék. S ehez képest nem lehettek egyhangúak és fásasztók, hanem változatosak, hogy a haszontartó erőfeszítés az ifju erőt el ne riassza. Ezen munkák, amennyire csak lehetett, mindig szabadban végeztettek, vagy pedig jó szellős helyiségben.

Igy igyekeztem kipótolni az elemi oktatás hiányait; így ébresztettem, fejlesztettem, buzdítottam, foglalkoztattam a paraszt gyermekek tehetségeit saját munkájuk által; így készítettem őket elő jöendő életpályájokra, hogy a közszolgálatban, a munkában megerősödve a nemzeti iparnak mivelő előmozdítói lehessenek.

És mily végtelen sok jót eredményezett a

gyermeknek munka általi feltűzése! A tanárokat örömmel várták be; a munka órákat pedig folytonos élénkségekben töltötték, mivel a gyakori változtatás által mindig jó kedvben és versenyzési buzgalomban tartottak, minek következtében utóbb nagyobb ügyesség és munkában való szenvedély fejlődött ki.

És ez azon álláspont, melyre én az iskolás gyermekeket emelni óhajtottam, mielőtt az iskolát elhagyná a haza közszolgálatába lépniük.

Az ekképen gyakorolt gyermekekkel bármely közhaznú vállalatnál, intézetnél, terménynél, s egészben véve az összes nemzetmivőldése körül végtelen sok jót lehetne tenni. Hogyan lehetne a közhaznú ismereteket, és ismeretlen terményeket könnyebben kedvelté tenni a parasztember, mesterember, kereskedő, gyáros és vállalkozó előtt, mint ha folytonos kísérletek által saját gyermekei-nél látja sikeresen valósitva? Csak így vész el lassankint a minden jó újításnak hatalmas gátolója, mely a kemény fejűeknél „az nem lehet“-féle kifejezésben nyilvánul. Ekképen az ifju és öreg földmives teljesen megismerkedik saját vidéke jólétének természeti dus forrásaival és gazdagságával; ekképen tanulja meg gyakorlatilag, hogy hol keresse eme forrásokat? Hogyan találhatja fel? S okossága és tevékenysége által miképen használta fel, és hogy a maga és a közjó előmozdítására mint vezessen másokat is.

Igy lehet a hazának oly embereket nevelni, kik az iskolában tanultakat az életben az ipar felvirágoztatására tovább terjesztik, és magokat kedvessé teszik.

Ez vázlat az én szarvasi intézetemnek. A részletek feltalálhatók irományaim között,

melyek általában az iparban találkoznak mindegyikük érdekli, de elismerést érdemlő sorokat azok kedvéért társadalmi állásuk fejlődésük, hogy a kor s gyakran a roszakar ditsák nemzetünk ez

A társadalom mai emelkedett a megélés s ennek folytán lassan a kiváltságok, a radottság ezen — a k bagoly fészkei.

Ez történt az iparr törvény romba dönté tézményét, és a mit e mindig roszul értelme baddá lett a munka.

Ma már szabad a ipart folytatni, s nem privilégiumra hivatko val megműveltet a sz

A szabad verseny oly vészthozó is lehet felfogva haladnak, a gyonosságot érik el, jövőt, egy az a nagy

A nagy tőkének lépni, és az lassanként csak mint szállítót, ha termelőt látjuk.

És ezen hatalmas kis iparnak nem csak tani, de terjeszkedni rendelkezésére álló nája, és ezen tényez a munka és hitel.

Ezen tényezők f sára kell az iparos fordítani, s ha ezt e eredményt érhet el, ben nem is képzeli.

Tehát előre! Alk gyon unalmas — tö

Pest, 1872.

Motto: Ysa

Halottak napján nyegető s a hatóság veszély dacára — tolongott a kerepesi

A kegyelet virág sirköveket, melyekre mécses és fáklák

Ott láttuk a több feldisított emlékoszl

„Csatájok a véde

Népjog csatája v

Melyet szent jog

Ellen zsarnok tip

Van biró a felhő

Áll a villamos ég

A látogatott sirk

szorú és szalag vor

mely utóbbin ezt o

jára — a buda-pest

E sir mellett dor

egyetlen egy gyert

gyatva, elfelejtve

nemásga oly hang

Bathányi sirján

igazitási munkálato

Lehetetlen, hogy

kedélyü emberben

a sirdombok között

azok a nagy embe

keltek egy világ el

nyugodtan porlado

könnyü a föld, has

homályan, hogy gy

—

A dolgot nem v

embe egy Mollin

lnyugalom elégült

minden szemközt j

vagy esernyő által

megfogta az — or

közzé tartozik. És

—

— Jegyzéke a

nél 1872. évi no

napjain előadandó

Előadó:

melyel általában az iparos osztály nagy részénél találkozunk minden iránt, a mi saját haladásukat érdekli, de ösmerjük a kisebb rész előismerést érdemlő józán törekvést is, s e sorokat azok kedvéért írjuk, kik jólfelfogott társadalmi állásuk fejlesztése körül mindent elkövetnek, hogy a korlátolt felfogás, a közöny, s gyakran a roszakarat bilincseiből kiszabadítsák nemzetünk ez életképes osztályát.

A társadalom mai fejlettségével érvényre emelkedett a megélhetés jogának fogalma is, s ennek folytán lassanként eltűntek az előjogok és kiváltságok, a telhetetlenség és elmaradottság ezen — a kegyelet mázával bevont bagoly fészkei.

Ez történt az iparral is. Az 1872. évi ipartörvény romba dönté a régi czéhrendszer intézményét, és a mit eddig korlátozott a majd mindig rosszul értelmezett czéh kiváltság: szabaddá lett a munka.

Ma már szabad a törvény korlátai között ipart folytatni, s nem lehet azt többé az avult privilégiumra hivatkozva megakadályozni, szóval megszületett a szabad verseny.

A szabad verseny a mily üdvös, éppen oly vésthozó is lehet iparosainkra; ha jól-felfogva haladnak, a függetlenséget és a vagyonszámot érik el, de ha tétlenül várják a jövőt, úgy az a nagytökének teszi szolgálójává.

A nagy tökének szabad ma az ipar terére lépni, és az lassanként át is szíváro; ma még csak mint szálított, holnap azonban már mint termelőt látjuk.

És ezen hatalmas tényezővel szemben kell a kis iparnak nem csak az elfoglalt tét megtartani, de terjeszkedni is; s azt teheti is, ha a rendelkezésére álló erőt egyszerűen felhasználja, és ezen tényezők: a társulás, az értelem, a munka és hitel.

Ezen tényezők fejlesztése és kihasználására kell az iparos osztálynak minden erejét fordítani, s ha ezt egyesült erővel teszi, oly eredményt érhet el, melyet mai szűk látókörében nem is képzel.

Tehát előre! Alkalmilag — ha nem nagyon unalmas — többet.

Bartóky István.

Pest, 1872. november 5.

Motto: Yso por es chomuv uogmuc!
(Nyelvhagyomány.)

Halottak napján — a cholera részéről fenyegető s a hatóság által figyelembe ajánlott veszély dacára — legalább 50,000 ember tolongott a keresési temető utain.

A kegyelet virágokkal ékítette fel a rideg sírköveket, melyekre reszkető fényt vetett a mécsek és fáklyák tüze.

Ott láttuk a többi közt a kilencz vértanu feldíszített emlékoszlopát, ragyogó feliratával:

„Csatájok a védelmezett

Népjog csatája volt,

Melyet szent jog és szent kötés

Ellen zsarnok típort.

Van bíró a felhők felett,

Áll a villamos ég!”

A látogatott sírkövön főként egy diszes koszorú és szalag vonta magára a közfigyelmet, mely utóbbin ezt olvastuk: „A vértanúk sírjára — a buda-pesti nyomdászok.”

E sír mellett domborodik Bösörmentyinek egyetlen egy gyertyával világított sírja, elhagyatva, elfelejtve. Komorsága oly panasz, némasága oly hangos szemrehányás!...

Bathányi sírján még nem fejezték be az igazítási munkálatok. Sokan felkeresték.

Lehetetlen, hogy ne támadjon fel fogékony kedélyű emberben az elfoglaltság érzete, itt, a sírdombok között, — itt, a hol látjuk, hogy azok a nagy emberek, kik egykor csatára keltek egy világ ellenében, most némán, most nyugodtan porladoznak... Legyen felettük könnyű a föld, hasson át emlékeztetők az idők homályán, hogy gyujtson, hogy lelkesítsen!...

A dolgot nem vette ilyen szellemben figyelembe egy Mollinári-közbaka, aki — az édes lnyugalom elégtűl kifejezésével arczán — minden szemkötő jövő egyének — aki bot vagy esernyő által assecurálva nem volt, — megfogta az — orrát. — Az is a mulatságok közé tartozik. És igen epületes.

— Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvényszék-nél 1872. évi november 11-én s következő napjain előadandó büntügyi pereknek.

Előadó: Nogáll L. thiró.

1409—872. Kozma Kis József családi bünt-ügye.

1373—872. T. Kovács Sándor súlyos testi sértési büntügye.

1299—872. Csizmadia Mihály és társa súlyos testi sértési büntügye.

1497—872. Major István tolvajság és veszélyes fenyegetési büntügye.

1496—872. Anker Ferencz tolvajsági bünt-ügye.

1489—872. Drotár Antal és társai tolvajsági büntügye.

1308—842. Ujfalučki Mihály súlyos testi sértési büntügye.

1506—872. Hudák József nyilvános erőszakossági büntügye.

1503—872. Puskás Mihály tolvajsági ügye.

1349—872. Petros Józsefné és társa Gáspár Ilona magzat elhajtási büntügye.

1348—872. Somjai Mihály súlyos testi sértési büntügye.

Ujdonságok.

— A gyulai rendezett tanács ügyében felterjesztett folyamodványra a m. kir. belügyministeriumtól következő leirat érkezett Békésmegye közönségéhez: „Gyula mezőváros érdekeltek lakosainak folyamodványát, melyben községtüknek rendezett tanácsu városá leendő átalakítását megengedtetni kéri, a megye közönsége f. évi szeptember hó 23-án 410. szám alatt kelt jelentésével pártolólág felterjesztvén, az átalakulással járó kötelezettségek teljesítésére szükséges anyagi erő tekintetében különösen kiemeli, hogy a nagy-községi szervezettel egybekötött kiadásokat, a rendezett tanács felállításával járó költségek aránylag csekély összeggel haladnak meg.

Folyamodók előterjesztése szerint az átalakításból származó költség-többlet csak 3820 frtot tenne, mely tekintettel a község általános anyagi viszonyaira, jelentékenynek nem mondható ugyan, de miután a község kiadásai, annak közjóvedelméből eddig sem fedeztetettek, s ezen czéliből az 1872. évre is, a földes urak által fizetett 1050 frtnyi általános közszégek kivül, az állam adók után 63 százaléknyi községi adó kivetése szükségeltetett, az átalakulásból származó nagyobb költségeknek községi adó utján szándékolt előállításá annyival is inkább komoly megfontolást igényel, mert nagyközségekben a községi adó, az 1871 évi XVIII. t. cz. 120. §. szerint, a kiadások csoportosítása mellett, részben csak bizonyos államadók után, ellenben rendezett tanácsu városokban, a 121. §. szerint, az egész községi adó, a községi lakosok és birtokosok összes egyenes államadója után léven kivetendő, a rendezett tanácsu városá való átalakulás mellett a községi adó kivetésének alapja is egészen megváltoznék, s könnyen előállhatna azon eset, hogy nem csak az átalakulásból származó nagyobb, hanem más különemű községi kiadások fedezéséhez is kötelesek lennének hozzájárulni oly községi lakosok és birtokosok, kik sem az átalakításért nem folyamodtak, sem pedig bizonyos kiadásokhoz való hozzájárulásra, a nagyközségekre nézve meghatározott kivetési módozat szerint kötelezhetőek nem lennének.

Ugyanazért mielőtt Gyula mezővárosnak rendezett tanácsu városá leendő átalakulása felett érdemlegesen intézkedném, a felterjesztett ügyiratokat a megye közönségének azon felhívással küldöm vissza, hogy az ide vonatkozó folyamodvány iránt, tekintettel a felforgó helyi körülményekre, a fennebb előadottak figyelembe vétele mellett, újabb indokolt véleményes jelentést tegyen. — Budán 1872. évi novemberhó 2-án. A minister helyett Zeyk Károly sk. államtitkár.”

— A tót-komlósi takarékpénztár alapszabályai a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által a szükségelt bemutatási záradékkal elláttattak.

— Az aradi kereskedelmi és ipar kamara beküldte 1872. okt. 17. tartott rendes teljes ülésének jegyzőkönyvét, melyből mint megyénket érdeklőt, különösen a következőket jegyezzük ki:

A földmívelés ipar és kereskedelmügyi m. kir. ministerium megküldi szept. 9-én kelt azon rendeletét, melyben Magyarország és Erdély valamennyi törvényhatóságának meg-hagyatik, hogy a kamara illetékek behajtásá-ra vonatkozólag erélyesen intézkedjék és örködjék a felett, hogy intézkedéseinek ki-vánt sikere legyen.

A földmívelés, ipar és kereskedelmi minisz-terium tudatja, hogy Mező-Berény községé-nek a kamarai vélemény alapján évenkénti három országos vásárnak, april hó 7. jul 12. és okt. 12. leendő tarthatását megengedte.

A titkár havi jelentésében többek közt rö-viden előadja a kamarai iroda forgalmát, mely a mult teljes ülés óta 346, az iktató könyv pedig a gyűlés napjáig 1003 számot mutat fel.

Sándor Mihály kamarai kültagtól arról ér-tesülvén, hogy Gyomán többen ipart minden bejelentés nélkül gyakorolnak, indítványozza, hogy a b.-csabai szolgabírósnak e tény bejelentvén, a megejtendő vizsgálat alapján a törvény erélyes végrehajtása kívántassék.

A felvett napirend vétetett fel, melynek egyetlen tárgyát a titkárnak körutjáról be-nyújtott jelentése képezte, melyből kiemeljük hogy szükségesnek tartja többek között:

A békésmegyei mellékvaspályák építését és egy a mellékvasutak létesítésére vonat-kozó törvény hozását sürgetni.

A népnevelési törvénynek a polgári isko-lákra vonatkozó szavai megváltoztatása czél-jából a kormányhoz.

Ugyancsak a polgári iskolák más módon való felállításának eszközlése végett a tör-vényhatóságokhoz átírn.

A közmunka szabályozását sürgetni.

△ Irodalmi ujdonságok. Jókai Mór megkezdte „A jövő század regénye” című nyolcz kötetes regényét. — Szász Károly Dante világhírű „Comoedia divinájának” lefordítását vitte véghez. — Két folyóirat is je-lent meg. Egyik: „A tanuló ifjuság szépiro-dalmi lapja” Iklóditól, fűzfa-költészeti tartal-mal, — másik „Vándor jogász”, — Wrabelly untató éleczlapja. A naptár szüret fenn áll.

△ A csabai indóház éttermében egy asztal mellé került egy katolikus pap és egy rabbi. Midőn ez utóbbi vallásos iszonnal uta-sította vissza a neki felajánlott carmonádlit, a kath. pap megszólítja őt. „Ugyan mikor szünik meg önök között ezen előitételes ér-telmetlen szokás?” — „Majd az önök (t. i. kath. papok) esküvőjén! vágott vissza csipős modorban a jó rabbi.

— A cholera ellen. Gonda Lajos egy-kori gyulai, jelenleg tabori reform. lelkész szerencsés sikerrel használhatta az alólirt gyógyszert. A cholera-betegekkel, a szerint, amint a betegség gyengébb, vagy erősebb mértékben mutatkozott, fertály, félóra, vagy óránként fenyőmagtheát itatott és ezt ismé-teltette mindaddig, míg a beteg azt ki nem hányta, ekkor jól betakartatta a beteget, és izzadásba hozatta; e mellett a beteg ápolók-kal borovicskát itatott reggel, délben és este.

Ezen eljárásnak azon sikeres eredménye lett, miszerint a halálozás rögtön megszűnt és senki a katonai kórházakban az orvosság használatának behozatala után cholera-ban meg nem halt. Ezen szert praeservativum gyaúánt az egészséges egyének is sikeresen használhatják.

△ Rövid hírek. Az országgyűlés f. hó 4 nyitott meg. — A műegyetemi tanfolyam megnyitása f. hó 5-én nagy ünnepélyességgel ment végbe. Jelen volt — a csaknem teljes számú műegyetemi hallgatóságon kívül Toldi Ferencz, Horváth Mihály s többen. — Meg-említettő és igen örvendetes tünet, hogy ha-zánkban a reális tudományok csarnokába évenként nagyobb számban vonul a magyar ifjuság, — annyira, hogy míg 1867-ben an-nak létszáma alig haladta meg a 200-at, ez a folyó tanévben (megközelítőleg) 600-ra emelkedett.

Csabai ujdonságok.

+ Pap szentelés. Egyszerű, de ritka jele-netnek voltunk tanui az elmúlt vasárnap no-venber 3-án. Ugyanis főtisztelendő Szecberé-nyi G. superintendens ur ez alkalommal szen-telt fel két fiatal végzett theologust pappá. A szertartás következőleg ment véghez: Is-teni tisztelet végeztével kilépett a superinten-dens ur, és négy lelkész az oltár elé. Ott megállván, kilépett elébök a két fiatal fel-szentelendő, névleg: Csepregi György és Bro-zik Titus. Előbb egy kis beszédet tartott hoz-zájok superintendens, azután meg esked-teté őket. Az esketés akként történt, hogy a superintendens mellett álló lelkészek tar-tottak egy bibliát, a felszentelendők reá te-vén balkezüket felemelvén jobb kezük há-rom ujját elmondta a superintendens által

mondott esküt. Dicséretére legyen mondva az egybegyűlteknél, kik tanui voltak ez ün-nepélynek, hogy az egész a legnagyobb csend-ben ment véghez. Semmi tolongás, semmi ren-detlenség nem történt, a mi ritkaság, ha né-pünk, valami még eddig nem látott jelenet-nek tanuja, pedig a jelen voltak lehettek 6—7000.

+ Uj járdánk van a mező-berényi utcán, Fábry kereskedésétől egész az ugynevezett sánczig. Ez uton megy végig városunkban a legtöbb temetés, a kegyeletet tanusítók téli időkben ezen uton gázolják a legnagyobb sarat. Nem lehetne-e eme járdát egész a vá-ros végéig megcsináltatni mielőbb? Derék és buzgó városi mérnökünk sokat tehet ez ügy-ben. Tegye meg, ha lehet, s a nép szerete-te és tisztelete evvel is nőni fog irányában s a halottak iránt kegyeletet tanusítók kö-zönsönet fogja kisérni e művét.

+ Kéz szorítás. A napokban három fiatal csabai ur kiment a dobozi tanyákhoz vadász-ni. Haza jövet betértek az ugy nevezett „me-gyeri csárdá”-ba egy két pohár borra. A mint így borozgatnak oda vetődik, Gyuláról jöve három m.-berényi német atyafi kissé bo-rórkásan. Az egyik közülök elkezdi ócsárolni az urakat „Az urak nem dolgoznak semmit, de nem is csoda, hiszen nincs is erejük.” Mi-kor elakartak tovább menni az atyafiak az ócsároló kezét akart nyujtani a három vadásznak, de csak az egyiknek G. J.-nek tehetete azt, mert G. J. ugy megszorította ke-zét, hogy feljajdult, és „de a többinek nem adom” szavakkal kirohant az ajtón a kocsi-ra, hányván még ott is „Tausend Himmel”-eket. Legalább meggyőződött arról, hogy nin-csen szabály kivétel nélkül, s urak közt is lelni erős embert.

Hetivásári tudósítás.

Gyula november 8. Az őszi még foly-tonos kedvező időjárás szokatlanul megélén-kíté a hetivásárt, úgy hogy az összes szeker forgalmat bátran lehet 800-ra tenni. Gabona-neműek csak fogyasztásra vásároltattak, mi-után a szük termés általában megakasztá a kereskedésrei nagyobb vásárlást, és így a bu-za ára is csak a régi maradt 8—12-ig. Ár-pa 4—4 frt 50 kr, Kukoricza 4 frt 80 kr. 5 frt. Zab 2 frt 60 kr. 3 frt. — Káposzta kiválólag sok volt és 1 frt 50 kr. 4 frt mind elkelt, úgy szinte a fát is kínálva ki-nálták 10 frtjával ölet.

Pályázat.

A szarvasi kaszinó-egylet kaszinósi állásra pályázatot nyit. A felfogadott kaszinós javadalmai: 260 frt készpénz, szabad lakás és 10 öl keményfa az egyleti termek fűtésére. — Kötelessé-gei: az egyleti termek s butorok tisz-tántartása, a billiárd és kártya-pén-zeknek egyleti pénztárba leendő lelki-ismeretes beszállítása és a kaszinóban étkezőknek étel és itallal leendő ellá-tása.

A pályázók kellő bizonyítványokkal ellátva személyesen, vagy bérmentes levél útján f. november hó utolsó nap-jáig a szarvasi kaszinó-egylet igazga-tóságánál jelentkezzenek.

Szarvason 1872. november 7-én.

A szarvasi kaszinó igazgatósága.

Meghívás.

a „sarkad-vidéki takarékpénztár egylet” igazgatósága által a Sarkad városháza ter-mében f. 1872-ik évi novemberhó 14-én dél-utáni 2 óraker tartandó rendkívüli közgyűlésre.

Előterjesztendő tárgy: A n. méltóságú magyar kir. földmívelés-ipar- és kereskedelmi ministeri leirat alapján az alapszabályokban tett némi módosítások. Melyre midőn a t. egyleti részvényes ta-gokat ezennel tisztelettel meghívjuk, kérjük egyszersmind, hogy a fent jelzett időben vagy személyesen vagy hitelesített meghatalmazott-jaik által mentül számosabban megjelenni sziveskedjenek!

Keit Sarkadon november 3-án 1872.

Püspöky Alajos

igazgató.

Trajanovics Ágoston

titkár.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő;
Dobay János.

melyel általában az iparos osztály nagy részénél találkoznunk minden iránt, a mi saját haladásukat érdekli, de ösmerjük a kisebb rész előismerést érdemlő józan törekvést is, s e sorokat azok kedvéért írjuk, kik jólfelfogott társadalmi állásuk fejlesztése körül mindent elkövetnek, hogy a korlátolt felfogás, a közöny, s gyakran a roszakarat bilincseiből kiszabadítsák nemzetünk ez életképes osztályát.

A társadalom mai fejlettségével érvényre emelkedett a megélhetés jogának fogalma is, s ennek folytán lassanként eltűntek az előjogok és kiváltságok, a telhetetlenség és elmaradottság ezen — a kegyelet mázával bevont bagoly fészkei.

Ez történt az iparral is. Az 1872. évi ipartörvény romba dönté a régi czéhrendszer intézményét, és a mit eddig korlátozott a majd mindig rosszul értelmezett czéh kiváltság: szabaddá lett a munka.

Ma már szabad a törvény korlátai között ipart folytatni, s nem lehet azt többé az avult privilégiumra hivatkozva megakadályoni, szóval megszületett a szabad verseny.

A szabad verseny a mily üdvös, éppen oly vésthető is lehet iparosainkra; ha jól-felfogva haladnak, a függetlenséget és a vagyonszármazást érik el, de ha tétlenül várják a jövőt, úgy az a nagytökének teszi szolgálatát.

A nagy tökének szabad ma az ipar terére lépni, és az lassanként át is szíváro; ma még csak mint szállítót, holnap azonban már mint termelőt látjuk.

És ezen hatalmas tényezővel szemben kell a kis iparnak nem csak az elfoglalt tért megtartani, de terjeszkedni is; s azt teheti is, ha a rendelkezésére álló erőit egyszerűen felhasználja, és ezen tényezők: a társulás, az értelem, a munka és hitel.

Ezen tényezők fejlesztése és kihasználására kell az iparos osztálynak minden erejét fordítani, s ha ezt egyesült erővel teszi, oly eredményt érhet el, melyet mai szűk látókörében nem is képzel.

Tehát előre! Alkalmilag — ha nem nagyon unalmas — többet.

Bartóky István.

Pest, 1872. november 5.

Motto: Yso por es chomuv nogmuc!
(Nyelvhagyomány.)

Halottak napján — a cholera részéről fenyegető s a hatóság által figyelembe ajánlott veszély dacára — legalább 50,000 ember tolongott a kerepesi temető utáni.

A kegyelet virágokkal ékítette fel a rideg sarkocskákat, melyekre reszkető fényt vetett a mécsek és fáklyák tüze.

Ott láttuk a többi közt a kilencz vértanu feldisített emlékoszlopát, ragyogó feliratával:

„Csatájok a védelmezett

Népjog csatája volt,

Melyet szent jog és szent kötés

Ellen zsarnok típort.

Van bíró a felhők felett,

Áll a villámos ég!”

A látogatott sarkocsvon főként egy diszes koszorú és szalag vonta magára a közfigyelmet, mely utóbbin ezt olvastuk: „A vértanúk sírjára — a buda-pesti nyomdászok.”

E sír mellett domborodik Bösörmenyinek egyetlen egy gyertyával világított sírja, elhagyatva, elfelejtve. Komorsága oly panaszszerű, némasága oly hangos szemrehányás!...

Bathányi sírján még nem fejezték be az igazítási munkálatok. Sokan felkeresték.

Lehetetlen, hogy ne támadjon fel fogékony kedélyű emberben az elfogultság érzete, itt, a sírdombok között, — itt, a hol látjuk, hogy azok a nagy emberek, kik egykor csatára keltek egy világ ellenében, most némán, most nyugodtan porladoznak... Legyen felettük könnyű a föld, hasson át emlékeztetők az idők homályán, hogy gyujtson, hogy lelkesítsen!...

A dolgot nem vette ilyen szellemben figyelembe egy Mollinári-közbaka, aki — az édes lnyugalom elégült kifejezésével arcán — minden szemközt jövő egyénnek — aki bot vagy esernyő által assecurálva nem volt, — megfogta az — orrát. — Az is a mulatságok közé tartozik. És igen épületes.

— Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvényszékénél 1872. évi november 11-én s következő napjain előadandó büntügyi pereknek.

Előadó: Nogáll L. thiró.

1409—872. Kozma Kis József családi büntügye.

1373—872. T. Kovács Sándor súlyos testi sértési büntügye.

1299—872. Csizmadia Mihály és társa súlyos testi sértési büntügye.

1497—872. Major István tolvajság és veszedélyes fenyegetési büntügye.

1496—872. Anker Ferencz tolvajsági büntügye.

1489—872. Drotár Antal és társai tolvajsági büntügye.

1308—842. Ujfaluczki Mihály súlyos testi sértési büntügye.

1506—872. Hudák József nyilvános erőszakossági büntügye.

1503—872. Puskás Mihály tolvajsági ügye.

1349—872. Petros Józsefné és társa Gáspár Ilona magzati elhajtási büntügye.

1348—872. Somjai Mihály súlyos testi sértési büntügye.

Ujdonságok.

— A gyulai rendezett tanács ügyében felterjesztett folyamodványra a m. kir. belügyministeriumtól következő leirat érkezett Békésmegye közönségéhez: „Gyula mezőváros érdekeltek lakosainak folyamodványát, melyben községüknek rendezett tanácsu városá leendő átalakítását megengedtetni kéri, a megye közönsége f. évi szeptember hó 23-án 410. szám alatt kelt jelentésével pártólólag felterjesztvén, az átalakulással járó kötelezettségek teljesítésére szükséges anyagi erő tekintetében különösen kiemeli, hogy a nagyközségi szervezettel egybekötött kiadásokat, a rendezett tanács felállításával járó költségek aránylag csekély összeggel haladnak meg.

Folyamodók előterjesztése szerint az átalakításból származó költség többet csak 3820 frtot tenne, mely tekintettel a község általános anyagi viszonyaira, jelentékenynek nem mondható ugyan, de miután a község kiadásai, annak közjövödelmeiből eddig sem fedeztethettek, s ezen czélból az 1872. évre is, a földes urak által fizetett 1050 frtnyi általános közönségi adó kivételével 63 százaléknyi községi adó kivetése szükséges volt, az átalakulásból származó nagyobb költségeknek községi adó utján szándékolt előállításának annyival is inkább komoly megfontolást igényel, mert nagyközségekben a községi adó, az 1871 évi XVIII. t. cz. 120. §. szerint, a kiadások csoportosítását, részben csak bizonyos államadók után, ellenben rendezett tanácsu városokban, a 121. §. szerint, az egész községi adó, a községi lakosok és birtokosok összes egyenes államadója után léven kivetendő, a rendezett tanácsu városá való átalakulás mellett a községi adó kivetésének alapja is egészen megváltoznék, s könnyen előállhatna azon eset, hogy nem csak az átalakulásból származó nagyobb, hanem más különönmű községi kiadások fedezéséhez is kötelesek lennének hozzájárulni oly községi lakosok és birtokosok, kik sem az átalakításért nem folyamodtak, sem pedig bizonyos kiadásokhoz való hozzájárulásra, a nagyközségekre nézve meghatározott kivetési módozat szerint kötelezhetőek nem lennének.

Ugyanezért mielőtt Gyula mezővárosnak rendezett tanácsu városá leendő átalakulása felett érdemlegesen intézkedném, a felterjesztett ügyiratokat a megye közönségének azon felhívással küldöm vissza, hogy az ide vonatkozó folyamodvány iránt, tekintettel a felforgó helyi körülményekre, a fennebb előadottak figyelembe vétele mellett, újabb indokolt véleményes jelentést tegyen. — Budán 1872. évi novemberhó 2-án. A minister helyett Zeyk Károly sk. államtitkár.”

— A tót-komlósi takarékpénztár alapszabályai a földmívelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium által a szükségelt bemutatási záradékkal ellátottak.

— Az aradi kereskedelmi és ipar kamara beküldé 1872. okt. 17. tartott rendes teljes ülésének jegyzőkönyvét, melyből mint megyénket érdekelt, különösen a következőket jegyezzük ki:

A földmívelés ipar és kereskedelmügyi m. kir. ministerium megküldi szept. 9-én kelt azon rendeletét, melyben Magyarország és Erdély valamennyi törvényhatóságának meghagyatik, hogy a kamara illetékek behajtására vonatkozólag erélyesen intézkedjék és örködjék a felett, hogy intézkedéseinek ki-vánt sikere legyen.

A földmívelés, ipar és kereskedelmi ministerium tudatja, hogy Mező-Berény községének a kamarai vélemény alapján évenkénti három országos vásárnak, april hó 7. jul 12. és okt. 12. leendő tarthatását megengedte.

A titkár havi jelentésében többek közt röviden előadja a kamarai iroda forgalmát, mely a múlt teljes ülés óta 346, az iktató könyv pedig a gyűlés napjáig 1003 számot mutat fel.

Sándor Mihály kamarai kültagtól arról értesítvén, hogy Gyomán többen ipart minden bejelentés nélkül gyakorolnak, indítványozza, hogy a b.-csabai szolgabírósnak e tény bejelentetvén, a megejtendő vizsgálat alapján a törvény erélyes végrehajtása kívántassék.

A felvett napirend vétetett fel, melynek egyetlen tárgyát a titkárnak körutjáról benyújtott jelentése képezte, melyből kiemeljük hogy szükségesnek tartja többek között:

A békésmegyei mellékvaspályák építését és egy a mellékvasutak létesítésére vonatkozó törvény hozását sürgetni.

A népnevelési törvénynek a polgári iskolákra vonatkozó szavai megváltoztatása czéljából a kormányhoz.

Ugyancsak a polgári iskolák más módon való felállításának eszközlése végett a törvényhatóságokhoz átírn.

A közmunka szabályozását sürgetni.

△ Irodalmi ujdonságok. Jókai Mór megkezdte „A jövő század regénye” című nyolcz kötetes regényét. — Szász Károly Dante világhírű „Comoedia divinájának” lefordítását vitte véghez. — Két folyóirat is jelent meg. Egyik: „A tanuló ifjúság szépirodalmi lapja” Iklódtól, fűzfa-költészeti tartalommal, — másik „Vándor jogász”, — Wrabelyi untató éleztalpa. A naptár szüret fenn áll.

△ A csabai indóház éttermében egy asztal mellé került egy katolikus pap és egy rabbi. Midőn ez utóbbi vallásos iszonnal utasította vissza a neki felajánlott carmonádlit, a kath. pap megszólítja őt. „Ugyan mikor szünik meg önök között ezen előítéletes értelmetlen szokás?” — „Majd az önök (t. i. kath. papok) esküvőjén!” vágott vissza csipős modorban a jó rabbi.

— A cholera ellen. Gonda Lajos egykori gyulai, jelenleg tábori reform. lelkész szerencsés sikerrel használtatta az alólt gyógyszert. A cholera-betegekkel, a szerint, amint a betegség gyengébb, vagy erősebb mértékben mutatkozott, fertály, félóra, vagy óránként fenyőmagtheát itatott és ezt ismételtette mindaddig, míg a beteg azt ki nem hánnya, ekkor jól betakartatta a beteget, és izzadába hozatta; e mellett a beteg ápolókkal boroviczkát itatott reggel, délben és este. Ezen eljárásnak azon sikeres eredménye lett, miszerint a halálózás rögtön megszűnt és senki a katonai kórházakban az orvoság használatának behozatala utáni cholera-ban meg nem halt. Ezen szert praeservativum gyaúant az egészséges egyének is sikeresen használhatják.

△ Rövid hírek. Az országgyűlés f. hó 4. nyitott meg. — A megyeyetemi tanfolyam megnyitása f. hó 5-én nagy ünnepélyességgel ment végbe. Jelen volt — a csaknem teljes számú megyeyetemi hallgatóságon kívül Toldi Ferencz, Horváth Mihály s többen. — Megemlítendő és igen örvendétes tünét, hogy hazánkban a reális tudományok csarnokába évenként nagyobb számban vonul a magyar ifjúság, — annyira, hogy míg 1867-ben annak létszáma alig haladta meg a 200-at, ez a folyó tanévben (megközelítőleg) 600-ra emelkedett.

Csabai ujdonságok.

+ Pap szentelés. Egyszerű, de ritka jelenetnek voltunk tanúi az elmúlt vasárnap november 3-án. Ugyanis főtisztelendő Szeberényi G. superintendens ur ez alkalommal szentelt fel két fiatal végeztet teológust pappá. A szertartás következőleg ment véghez: Istani tisztelet végeztével kilépett a superintendens ur, és négy lelkész az oltár elé. Ott megállván, kilépett elébök a két fiatal felszentelendő, névleg: Csepregi György és Brozik Titus. Előbb egy kis beszédet tartott hozájok superintendens, azután meg eskedteté őket. Az esketés akként történt, hogy a superintendens mellett álló lelkészek tartottak egy bibliát, a felszentelendők reá tévén balkezüket felemelvén jobb kezük három ujját elmondta a superintendens által

mondott esküt. Dicséretére legyen mondva az egybegyűlteknél, kik tanúi voltak az ünnepélynek, hogy az egész a legnagyobb csendben ment véghez. Semmi tolongás, semmi rendtelenség nem történt, a mi ritkaság, ha népünk, valami még eddig nem látott jelenetnek tanuja, pedig a jelen voltak lehettek 6—7000.

+ Uj járdánk van a mező-berényi utcán, Fábyr kereskedésétől egész az ugynevezett sánczig. Ez uton megy végig városunkban a legtöbb temetés, a kegyeletet tanusítók téli időkben ezen uton gázolják a legnagyobb sarat. Nem lehetne-e eme járdát egész a város végéig megcsináltatni mielőbb? Derék és buzgó városi mérnökünk sokat tehet ezügyben. Tegye meg, ha lehet, s a nép szeretete és tisztelete evvel is nőni fog irányában s a halottak iránt kegyeletet tanusítók köszönetre fogja kisérni e művét.

+ Kéz szorítás. A napokban három fiatal csabai ur kiment a dobozi tanyákhoz vadászni. Haza jövet betértek az ugy nevezett „megyeri csárdá”-ba egy két pohár borra. A mint így borozgatnak oda vetődik, Gylaról jöve három m.-berényi német atyafi kissé borórkásan. Az egyik közülök elkezdí ócsárolni az urakat „Az urak nem dolgoznak semmit, de nem is csoda, hiszen nincs is erejük.” Mikor elakartak tovább menni az atyafiak az ócsároló kezét akart nyújtani a három vadászoknak, de csak az egyiknek G. J.-nek tettehe azt, mert G. J. ugy megszorította kezét, hogy feljajdult, és „de a többinek nem adom” szavakkal kirohant az ajtón a kocsi-ra, hányván még ott is „Tausend Himmel”-eket. Legalább meggyőződött arról, hogy nincsen szabály kivétel nélkül, s urak közt is lelmi erős embert.

Hetivásári tudósítás.

Gyula november 8. Az őszi még folytonos kedvező időjárás szokatlanul megélénkíté a hetivásárt, úgy hogy az összes szekér forgalmat bátran lehet 800-ra tenni. Gabonamélték csak fogyasztásra vásároltattak, miután a szűk termés általában megakasztá a kereskedéseire nagyobb vásárlást, és így a buza ára is csak a régi maradt 8—12-ig. Árpa 4—4 frt 50 kr, Kukoricza 4 frt 80 kr. 5 frt. Zab 2 frt 60 kr. 3 frt. — Káposzta kiválólólag sok volt és 1 frt 50 kr. 4 frtüg mind elkelt, úgy szinte a fát is kínálva kínálták 10 frtjával ölet.

Pályázat.

A szarvasi kaszinó-egylet kaszinósi állásra pályázatot nyit. A felfogadott kaszinós javadalmi: 260 frt készpénz, szabad lakás és 10 öl keményfa az egyleti termek fűtésére. — Kötelességei: az egyleti termek s butorok tisztántartása, a billiárd és kártya-pénzeknek egyleti pénztárba leendő lelkiismeretes beszállítása és a kaszinóban étkezőknek étel és itallal leendő ellátása.

A pályázók kellő bizonyítványokkal ellátva személyesen, vagy bérmentes levél útján f. november hó utolsó napjáig a szarvasi kaszinó-egylet igazgatóságánál jelentkezzenek.

Szarvason 1872. november 7-én.

A szarvasi kaszinó igazgatósága.

Meghívás.

a „sarkad-vidéki takarékpénztár egylet” igazgatósága által a Sarkad városához a termében f. 1872-ik évi novemberhó 14-én délutáni 2 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre.

Előterjesztendő tárgy: A n. méltóságú magyar kir. földmívelés- ipar- és kereskedelmi ministeri leirat alapján az alapszabályokban tett némi módosítások. Melyre midőn a t. egyleti részvényes tagokat ezennel tisztelettel meghívjuk, kérjük egyszersmind, hogy a fent jelzett időben vagy személyesen vagy hitelesített meghatalmazottjaik által mentül számosabban megjelenni sziveskedjenek!

Kelt Sarkadon november 3-án 1872.

Püspöky Alajos

igazgató.

Trajanovics Ágoston

titkár.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő: Dobay János.

HIRDETÉSEK.

Uj folyam.

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

WADOWSKY & ILLMANN

ARADON
a főtéren
a „fehér kereszthez.”

vászon-, fehérmű-, divat- és selyemárúk árjegyzéke az őszi és téli idényre.

Rumburgi vászon, 54 rőfös vég, per 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36, 38, 40, 42, 45, 48, 50, 55, 60, 65, 70, 75, 80 frt.
Ágylepedő-vászon varrás nélkül, 19 rőfös vég, a 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 38, 40 frt.
Creas-vászon, 5/4 38 rőfös per 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 19.50, 20, 20.50, 21, 22, 23, 24, 25, 26 frt.
Creas-vászon, 4/4 38 rőfös á 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 frt.
Bőr-vászon, 5/4 30 rőfös á 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28 frt.
Bőr-vászon, 4/4 30 rőfös á 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 14.50, 15, 15.50, 16, 16.50, 17, 17.50, 18, 18.50, 19, 20, 21, 22, 23, 26 frt.
Czérna házi-vászon, 5/4 20 rőfös á 11, 11.50, 12, 12.50, 13, 13.50, 14, 15 frt.
Czérna házi-vászon, 4/4 30 rőfös á 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 10.50, 11, 11.50, 12, 12.50, 13 frt.
Csínvat (Gradl), 6/4 szines, rőfe 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 kr., 1 frt, 1.10 kr.
Canavas szines, 30—35 rőfös á 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16 frt.
Nanking, sárga-fehér-vörös, rőfe 25, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60 kr.
Barchet, fehér és szines, jól mosható, rőfe 28, 30, 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 80 kr.
Chiffon és Callico, gyári raktár: 30 rőfös, vége 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 9, 10, 11, 15 frt.

Czérna-abrosz, 8/4, 10/4, 12/4, 14/4, 16/4 á 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Czérna-asztalkendők, 1 tucztá 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10 frt.
Czérna-törülközők, tucztája 5.50, 6, 6.50, 7, 7.50, 8, 8.50, 9, 9.50, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Kávé-abroszok, minden szin- és nagyságban, 1 db. frt 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 5 frt.
Csemege asztalkendők fehér és szinesek, 6 db. 1.20, 1.50, 2, 2.50 kr.
LEGJOBB ZSEBKENDŐK, fehér és szinesek, per tuczt 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5 frt, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 frt.
Csipke-függöny egy ablakra frt 3.50, 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 20.
Moull-függöny, szép virágos mintákkal; 4/4, 6/4, 7/4, 8/4, 9/4. rőfe 35, 40, 45, 50, 55, 60, 65, 70, 90 kr.
Moull-Battist-Clair-Crepe-lisse, 12 rőfös vég frt 4, 4.50, 5, 5.50, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.
Híres külföldi fűzők (mieder), á 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 6.50 kr.
Gyermek-fehérműek, u. m. hosszupárna, paplan, ködmen, fej- és előkötők igen olcsó áron.
Keresztelői párnák, minden szinezetben, selyemből, fej- és ködmennél á 16, 18, 20 frt.

Férfi ing fehér és szines, á 1, 1.20, 1.50, 1.80, 2, 2.20, 2.50, 3, 3.50 kr.
Oxford-ing, meghúts ellen 2 gallérral á 3, 3.25, 3.50 kr.
Alsó-nadrág, db. 1.30, 1.60, 1.80, 2 frt, 2.50, 2.80 kr.
Gallérok, legkülönbözőbb formákban, tuczt. 2.40, 2.80, 3 frt, 3.20 kr.
Kézlelők, tuczt. 4.50, 5, 5.50, 6, 6.50 kr.

Női fehérműek.

Női ingek, Chiffon és vászonból igen szépen varrva, dbja 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50 kr.
Női corsetek, Callico és barchettból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.40, 2.80, 3, 3.50, 4, 4.50 kr., 5 frt.
Chiffon-szoknyák, drbja 2.40, 2.80, 3, 3.20, 3.50, 4, 4.50, 5, 7 frt.
Női nadrág, Barchett-, Chiffon- és Percailloból, dbja 1.30, 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3 frt, 3.50 kr.
Mindentéle női nyakkendők, legújabb alakban, dbja 10, 15, 20, 25, 30, 50, 80 kr., 1, 1.50, 2, 3, 4, 5 frt.
Harisnyák, minden létező szinben, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 20, 25, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90 kr., 1 frt, 1.10, 1.20, 1.40, 1.60 kr.
Keztyűk, nők, férfiak és gyermekek számára, párja 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.10, 1.60 kr.
Cosmanosi jó mosható Percaillok házi ruhákra, egy ruhára való 2.50, 3, 3.50 kr.

Franzia Creton-kelmék nagyszerű választékban, egy ruha 3.80, 4, 4.20, 4.50 kr., 5 frt.
Csoda-szörriha-kelmék hamuszinben, 12 rőfös ruha 3.60, 4.20 kr.
Lustre Mohair-Alpaca szörkelme minden kiadásban, 12 rőfös ruha 6, 6.60, 7.20, 7.80, 8.40 kr.
Rips-Serge-Pourlain gyönyörű új szinben 12 rőfös ruha 9, 9.60, 10.20, 10.80, 11.40, 12, 13.20, 14.40 kr.
Flanell ruhák utolsó divat szerint, 7/4 széles, rőfe 1.20, 1.50, 1.70, 1.80 kr.
Posztó-ruhakelme kitünő minőség és szinben 8/4, 7 rőfös ruha 17.50, 19.20, 21 frt.
Fekete vagy szines Cashmir-Alapin, 4/4 á 45, 50, 55, 60 kr. 6/4 á frt 1.20, 1.40, 1.60, 2, 2.50.
Őszi és téli kendők minden nagyságban, dbja 25, 30, 40, 50, 60, 80 kr., 1 frt, 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 24 frt.
Terítők; Rips, Goublain és posztóból, dbja 3.50, 4, 4.50, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 30 frt.

Gyász-cikkek.

Szemfedelek, párnák, csuklyák, selyem, atlasz és shirtingből összeállítva, frt 5—120-ig.

Selyemszővetek fekete és minden más divatos szinezetben; fekete tafota 1 frt 30 kr.-tól feljebb áron. — Szőnyegek (GYÁRI RAKTÁR) fu- 6—10

89)

Minden e szakba vágó, de itt meg nem nevezett cikket szintén ajánlunk a legjutányosabb ár mellett.

Uj minta-gyűjteményünket kívánatra bérmentve legszivesebben megküldjük, és a rendelvényeket pontosan megelégedésre eszközöljük.

Silberstein testvérek

Gyulán, főtéren, a városháza mellett
ajánlják jól berendezett raktárjukban a legújabb minőségű
dís-, norinbergi- és játék-szereket,

mindenféle dohányzó- és írőszközöket, illatszereket, angol és steyer evőszközöket; réz, pakfong, alpaca és chinaezüstneműeket: albumokat, tájképpíákat, szivarszípákat, gyöngy-, ékszer- és csecebecségeket; a legújabb alakú melltű- és függőket. — Valódi **pottdorfi kötő- és szövőpamutot**; varrószemet, czérnát; nagy választékban legújabb pamut, selyem és bársony díszeket hozzájuk illő gombokkal; pamut, selyem és bársony szalagokat, hímzéseket, elkezdett kézimunkákat berliner-, selyem- és gyöngyből. — Finom Moll, Tarlatan, Lyon, Mouslin, Organin és egyéb **belésnek valók**; fehér és szines Crinolinokat és felsőszoknyákat, — mindenféle csipkéket, Blond-, Tullanglais-, Crepp- és egyéb fehérárúkat.

FÜSZER, ANYAG ÉS FESTÉKÁRÚK,

Mindenkaphatók a legújabb virágok, koszorúk, chignonok, hajfonatok, amerikai mi-derek, hölgy-, férfi- és gyermekcipők az első magyar czipőgyárból.

czérna, selyem és tűk varrógépekhez,

nap- és esernyők, nagy raktár mindenféle szines és fehér férfi-in-gek, gallérok, kézelők és nyakkendők, a legújabb divatu és ké-szitményű női fehérmű; 10*

minden a legjutányosabb szabott áron.

KÁLMÁN ZSIGMOND

Gyulán, a főutezán, férfi-ruha üzletében
nagy raktárt tart
valódi amerikai varrógépekből.

Az eladás részletfizetésre előnyös feltételek mellett
5 évi jótállás és díjmentes oktatás.

96)

3—6

5332.

1872.

Árverési hirdetmény.

Alulirt telekkönyvi hatóság részéről közhir-
ré tétetik, miszerint a Laczkó Demeter, ugy-
is, mint néhai neje Magda Persida hagyatéki
tömegének képviselője s alperes tulajdonát
képező, a gyulai 911. sz. telekkönyvből fel-
vett 1523—24 hr. sz. ház s beltelek Czingsul-
ky József, mint a gyulai gyámsági pénztár
képviselője s felperes javára nyilvános ár-
verésen eladatni rendeltetvén, ennek eszköz-
lésére határnapokul 1872. november 15. nap-
ja d. e. 9 órája; — s ha ez alkalommal becs-
áron felül el nem adhatnák, 1872. decem-
ber 16-ik napja d. e. 9 órája, a kebelbeli
tkkvi irodába kitézetik, mely utóbbi határna-
pon az érintett ingatlan becsáron alul is el
fog adatni.

Kikiáltási ár a becsár, vagyis 300 frt o. é.
Bánatpénz a becsár 10%-ja, a többi felté-
telek a tkkvi irodában a hivatalos órákban
megtekinthetők.

Továbbá felszólítatnak mindazon jelzalogos
hitelezők, kik nem e tkkvi hatóság székhely-
lén, vagy annak közelében lakknak, hogy a
vételár felosztása alkalmával leendő képvisel-
tetésük végott a prdtartás 433. §-ának e) pont-
ja értelmében ezen hatóság székhelyén meg-
bizottat rendeljenek s azok nevet, lakását az
eladásig jelentsék be, ellenkező esetben hiva-
taltól kinevezett gondnok által fognak képvil-
seltetni. — Végre felhivatnak mindazok, kik
a lefoglalt javak iránt tulajdoni, vagy más
igényt, avagy elsőbbségi jogot érvényesíthet-
ni vélnék, hogy igénykeresetüket jelen hir-
detmény hirdaplai közzétételének utolsó napjá-
tól számítandó 15 nap alatt, habár külön ér-
tesítést nem vettek is, alulirt telekkönyvi ha-
tóságnál nyujtsák be, ellenesetben azok a vég-
rehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a
vételár fölöslegére fognak utasíttatni.

Kir. e. f. tsvszék tkkvi osztálya. B.-Gyulán
1872. octoberhó 5-én.

Jancsovics Emil.
jegyző.

95) 3—3.

Titkos

betegségeket

és
tehetetlenséget
(elgyengült férfirerőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tar-
tós siker biztosítása mellett

Dr. Handler Mór

orvos-sebész tudor, szülész és szemész

Rendel naponként délelőtt 11-től
1 óráig, és délután 3-tól 5-ig.
Lakik Pesten, Lipótvaros, Ná-
dorutca 13. szám, 1-ső emelet
14. szám.

Díjjal ellátott levelekre vá-
lasz azonnal adatik, kívánat-
ra külön órákban is rendel-
tetik. 94) 4—16

Gyulaváros szabadkai birtokán levő
csöszlak telken három boglya (kalan-
gya) jó minőségű gyp-széna van, mi
is f. évi november 21-én délelőtt 9
órákor — a kiváncsolomhoz képest együt-
tesen, vagy külön-külön — a városi
tanácssteremben nyilvános árverés után
el fog adatni. —
Gyula, 1872. nov. 7.

102) Gyulaváros előjárásága.

Vaszilievics György tulajdoná-
hoz tartozó 1629. szám alatti ház
szabad kézből eladó. — Venni szán-
dékozók értesítést nyernek tek. Nyi-
kora Mihály törvényszéki ülnök úr-
nál. 99) 2—3

Edm. Schmid 100

General-Agentur der
Annoncen-Expedition Zeidler & C.
Wien, Weihburggasse 22.

Zweigschäft in Berlin, Leipzigerstrasse 9.
empfehl ich zur Vermittlung von
Bekanntmachungen und Inseraten
aller Art in sämtliche in- und ausländische
Zeitungen, Fachschriften, Kalender etc. und
sichert prompteste und gewissenhafteste, so-
wie billigste Bedienung.

Ein Manuscript genügt für eine beliebige Anzahl von Zeitungen.

Árverési hirdetés.

Alulirt kiküldött végrehajtó a polg. tk. rdt. 403. §-a értelmében ezennel közhirre teszi, hogy a békési kir. járásbíróság 1280. számú végzése által Banner Antal ellen, Fehérvári Miklósné részére bíróságilag lefoglalt, s 361 frt-ra becsült 3 kassal réti széna nyilvános árve-rés után eladó, minék a helyszínen, vagy is a hórai puszán leendő eszközöcsere határ-
időül 1872. nov. hó 18-ika délelőtti 10 órája
kitézetik, melyhez a venni szándékozók ezen-
nel oly megjegyzéssel meghívhatnak: hogy az
érdekelt ingóságok emez árverésen, a polg.
tk. rdt. 406. §-a szerint, sátsátság esetében
még becsáron alul is el fognak adatni.
Kelt Békésen, 1872. oct. 20-án,

Tassy Sándor
kiküldött bírósági végrehajtó.
101)

Kukorica-morzsoló gépek

mérsékelt árért használatra adatnak

BAK SALAMONNÁL
GYULÁN.

103)

1—6

Szerkesztőségi irod

Dobay János köny-
nyomdája,
saját házában.

Kiadó hivatal:

Winkle Gábor köny-
árus üzlete,
főtér, Prág-ház.

Rendezett tanács

Mult számunkban
belügyministeriumm
városunknak rendez-
sá alakítása tárgyá-
tésre a megye hat-
— E leirat a szolg-
e napokban kézbes-
járóságnak, hogy a
lyamodó polgárokk-
nem is késett azt
Lajos urral — ki
lommal a rendez-
polgárok élén áll-
általa e hó 14-én
ben összehívott ért-
vezett ügyvéd ur-
laszt — méltányol-
ben nézeteit — eg-
gadá és felterjeszté-
tóságához öt bizá-
Az újabb felterj-
szerint a következ-
„Tekintetes szolg-
méltóságú m. k. b-
— Gyula m. város-
szervezkedése tárgy-
november hó 2-ről
rendelete velünk kö-
egyedüli öhajtsun-
sitésére — vajha v-
rendezett tanácsu be-
nék el — tisztele-
nyilatkozunk, ugya-
A tisztelt minist-
gyelmeztetve vag-
lehet az átalakítás

TÁR

Theschedik Sámu

evang. papna

Ötven esztendő pap-
irva 1817. decembe

Hátrahagyott német

Zsilinsz

(Fol

Iskolám gyümö

Az ifjuság szép ha-
különféle szakában
lül vala. A Szarvas-
t. Pongrácz B. pest-
és iskolai felügyelő
esp. gyűlés jegyzőkö-
den osztályok sorba
gyermekek következő
tüzés; syllabizálás és
a nagyobbak a hit-
és hazai történelemből
tanból és természet-
tanból, diateticából,
ból, mely tudomány-
désekre írásbeli felel-
dig minden várakozá-
teljes megelégedése
eredménnyel. Mindez
neveléstudományban
kolának élő tisztelen-
nek érdeme, kinek f-
ga folytán a növend-
dást tettek, hogy m-
gadjak, továbbá é-
(Farkas Jónás), aki
lomban, hanem a tu-
haladtak.”